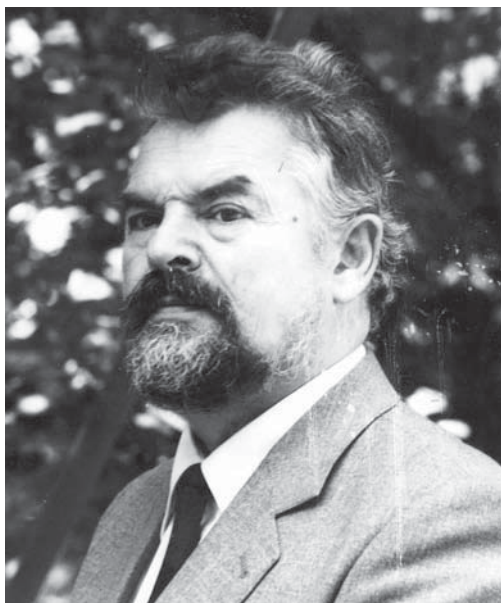

Tine Kurent (1923 - 2008)

Arhitekt, doktor znanosti Tine Kurent je bil profesor za industrijske zgradbe, teorijo arhitekturnega oblikovanja in kompozicijo na Fakulteti za arhitekturo v Ljubljani od leta 1963 do 1991. Kratek življenjepis profesorja Tineta Kurenta je, tik preden se je izteklo njegovo mnogokrat težko, a hkrati ustvarjalno življenje, morda najbolj strnjeno podan v Kurentovem zadnjem delu *Arhitektov zvezek II*. To je zgoščen prikaz Kurentovega izjemnega poglobljanja v arhitekturo, ne le z modularnimi zakoni in zahtevami načrtovane arhitekture značilnega časa, v katerem je deloval in ki je gradil predvsem tovarne ter stanovanjske bloke, ampak še bolj s tistimi sestavinami arhitekturnega ustvarjanja, ki so skozi vso človeško zgodovino ustvarjale skrite ali berljive simbole, kar je po njegovem mnenju arhitekturo dvigovalo v okrilje posebne umetnosti. In ker je bil pisec njegovega življenjepisa njemu tudi v posebno pomoč zlasti pri zadnjih izdajah Kurentovih teoretičnih razmišljanj, je morda upravičeno, da ta življenjepis postane tudi del fakultetnih arhivov.

Starša sta mu bila zdomca. Selili so se iz Slovenije v Osijek, iz Osijeka v Prištino, nato v Beograd, kjer je končal Osnovno šolo Njegoš in končno v Ljubljano, da se je lahko vpisal na klasično gimnazijo. Med vojno so ga Italijani internirali v koncentracijska taborišča pri Trevisu in Padovi, konec vojne pa je dočkal kot nekvalificirani gradbeni delavec v Ljubljani. Po osvoboditvi se je vpisal na arhitekturo. Že kot študent je imel priliko projektirati tovarniške in stanovanjske zgradbe; v povojni obnovi je bilo za arhitekta dosti dela. Z uspehom se je udeleževal javnih arhitekturnih natečajev. Dobil je štipendijo in sodeloval na fakulteti kot pomožni, po diplomi pa kot redni asistent. Zaradi teh obetavnih začetkov mu je Britanski svet omogočil podiplomski študij na AA School of Architecture v Londonu, Francozi pa so ga povabili na svojo École Française d'Athènes. Pravi, da se mu je zdelo imenitno, da je ene njegovih vrstnih hiš londonska Modular Society predstavila v arhitektski publikaciji *Združenih narodov, Modular Co-Ordination of Low-Cost Housing, United Nations, New York, 10017*. Šlo da mu je vse kot po maslu, toda njegovo

zadovoljstvo zaradi obetavnih začetkov je prekinilo spoznanje, da ustvarjalnost brez vednosti ne zadostuje. Zavedel se je, da o kompoziciji premalo ve. Medtem ko so v glasbi vsi elementi kompozicije teoretsko definirani, so se v arhitektonski kompoziciji principi oblikovanja med industrijsko revolucijo s propadanjem rutinskega neoklasicizma počasi izgubili ali ostali skriti kot cehovska skrivnost. Zato je mednarodna moderna hitro usahnila, postmoderna pa še hitreje. Zdaj je arhitektura zahodne civilizacije v obdobju, ki ga je profesor menoval *anything goes*. Zato se je lotil študija kompozicije, od najstarejših arhitektur pa vse do Plečnika. Odpirati so se mu začela napol pozabljena poglavja, metrologija, modularnost, proporcija, ritem, numerus, gematrija. Njegove razprave in recenzije so objavljene v slovenščini, srbohrvaščini, slovaščini in ruščini, v angleščini in nemščini, v italijanščini, francoščini in španščini, v grščini, v jeziku bahasa in japonsščini. Njegova bibliografija šteje več kot 500 naslovov, med njimi sta dva ducata knjig. Predaval je na univerzah in strokovnih kongresih v Ljubljani, Beogradu, Dubrovniku in Sarajevu, Torinu, Firencah, Palermu, Parizu in Madridu, v Londonu, v Minneapolisu, Clevelandu, Chicagu, Pittsburghu in New Yorku, v Atenah in Nikoziji, v Jakarti na otoku Java in Denpasaru na otoku Bali v Indoneziji. Izvoljen je bil v redno članstvo Architectural Association (AA), v Modular Society (MS) in v Royal Institute of British Architects (RIBA) v Angliji ter v International Modular Group (IMG) v Parizu. Vpisali so ga v International Dictionary of Medievalists, Turnhout v Belgiji. Povabljen in sprejet je bil v American Association for the Advancement of Science (AAAS) v Bostonu. Doma je bil član Jugoslovenskog komiteta za osvetljenje v Beogradu, častni član Društva za osvetlavo, član Slovenske Maticice, član Društva za študij varnostnih problemov in član Društva za antične in humanistične študije. Še kot študent se je odpovedal članstvu v Društvu arhitektov Slovenije. Bil je član uredniškega odbora revije *Srečno* in glavni urednik Zbornika ljubljanske šole za arhitekturo. V uredništvu Zbornika Občine Grosuplje je sodeloval od ustanovitve naprej. Leta 1991 je bil upokojen.

Naštevanju dokazov o Kurentovem delovanju je seveda treba dodati vsaj izbor iz njegove bibliografije. Preučeval je modularno koordinacijo in kompozicijo v sodobni in historični arhitekturi, metrologijo, gematrijo, proporcionalne sisteme, standardizacijo, prefabrikacijo, požarno varnost. Iz analiz historične arhitekture: Modularna rekonstrukcija Emone 1963 (z M. Detoni), Razvojna vloga opečnega modula 1964, *The Modular Composition of Roman Water-Wheels* 1967, *La legge fondamentale della compositione modulare* 1968, Modularno proporcioniranje Dioklecijanove palače I–II 1969–72, Modularna evritmija šempetrskih edikul 1970, *The Modular Analogy of Roman Palaces in Split and Fishbourne* 1970, Modularne analogije antičnih mest 1973, Kompozicija rimskih amfiteatrov I–III 1980–81, Kozmogram romanske bazilike v Stični 1978 (v italijanščini 1980) so vzporedno nastajali pomembni prispevki za sodobno uporabo modula v arhitekturi: Razvoj industrije in tovarn 1970, Kompozicija modularnih mer 1974, Sistemi standardnih modularnih mera 1975, *Il principio modulare* 1975, Prefabrikacija in arhitektura I–II 82–83 itd. Kot nadgradnja in kot posebnost njegovega pristopa pa je po osemdesetih letih začela nastajati posebna filozofija arhitekture in tudi drugih umetnosti, ki jih je Kurent na koncu zaključil s svojimi posebnimi "arhitektovimi zvezki": Brojevi Tolstojevih prostozidara tri i sedam u modularnoj arhitektonskoj kompoziciji 1981, Simboli vesolja na stečkah I–II 1984–85, *La coordinacion modular de las dimensiones arquitectonicas* 1985, Plečnikov canon I 1986, II–89, III–90, IV–91, Principi bizantinske kompozicije I–III 1989–91, Arhitektov zvezek 2002 in Arhitektov zvezek II 2005. Čeprav je imel že v osemdesetih letih velike težave zaradi tedanje politične neustreznosti povezovanja formalne arhitekture z gematrijo, pa tudi pozneje, ko so mu očitali, da se vtika v druge stroke, namesto da bi ostal znotraj arhitekture, je svojo posebno filozofijo arhitekture vendarle uspel predstaviti javnosti prav z Arhitektovimi zvezki.

Vse to so seveda podatki, ki so značilni za formalno predstavitev pokojnega prof. Kurenta. Želel pa bi ga, iz svojih lastnih izkušenj,

predstaviti tudi s povsem človeške plati. Ko sem kot absolvent pripravljal svoje diplomsko delo, naj bi bilo to namenjeno načrtu tovarniške arhitekture, ki naj bi služila različnim dejavnostim. Načrt za "multipurpose factory" (Kurent je zaradi svoji izkušnji v Angliji pogosto uporabljal tudi angleške izraze) je bil razmeroma hitro gotov – seveda s tedaj zelo natančno uporabo modularnih sistemov in kompozicijskih principov. Prav takrat pa je zaradi nesreče izgubil svojo najboljšo sodelavko pri analiziranju šempetrskih spomenikov (soprogo Milico Detoni in sina Jurija) in predlagal mi je naslednje: Diploma je bila narejena prehitro. Ali ne bi bilo mogoče pripraviti še eno z naslednjo temo: Modularna analiza šempetrskih rimskih spomenikov? Tako je tudi bilo in delo sem opravil z velikim veseljem. Po njegovem priporočilu sem nato tako pridobljeno znanje naslednji dve leti uveljavljal in nadgrajeval v Grčiji na *École française d'Athènes*. Predlog, da izdelam še eno diplomu, nikakor ni bila le preprosta zahteva, da je pač treba izdelati neke analize za bodočo knjigo (izšla je šele čez 8 let), ampak osebna podpora in usmeritev mentorja, zaradi katere mi je bila v kasnejših obdobjih odprta posebna pot v arhitekturi, ki jo le redki mentorji omogočijo svojim slušateljem. Poleg njemu lastnega ter izjemno poglobljenega in vse bolj teoretičnega pristopa k arhitekturi je bilo tudi njegovo pedagoško delo posebnost – in zanjo sem mu podobno kot nekateri kolegi globoko hvaležen.

Ko sem ga pred dvema letoma na domu obiskal ob izidu njegovega drugega Arhitektovega zvezka, mi je ob avtorskem podpisu napisal: "Kolega Fister, dobro se zabavajte!" Šele takrat sem dokončno razumel, zakaj je vse življenje želel vse prevečkrat le formalno nastajajočo in razumljeno arhitekturo dopolniti in poglobiti na podoben način, kot so to v preteklosti že nekajkrat dokazovali arhitekturni teoretiki in raziskovalci od antike do današnjih dni.

Peter Fister